

ด่วนที่สุด
ที่ มท ๐๘๐๔.๕/ว ๐๖๒๒๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ เขตพระนคร
กทม. ๑๐๒๐๐

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง แนวทางการดำเนินการตามกฎหมายกับผู้จุดไฟเผาต่อซังข้าวหรือพืชไร่ต่าง ๆ และเผาป่า ทำให้เกิดเหตุรำคาญ
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประกาศพื้นที่ควบคุม
เหตุรำคาญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. สำเนาตัวอย่างประกาศ กำหนดพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ จำนวน ๑ ฉบับ

ปัจจุบันสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ
อนามัยและความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ประการหนึ่ง
คือการเผาต่อซังข้าวหรือพืชไร่ และการเผาป่าที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ หากปล่อยไว้จะเกิดผลกระทบ
อย่างร้ายแรงแก่ประชาชนได้ จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการตามที่กฎหมายกำหนดในการควบคุมแก้ไขปัญหาดังกล่าว
ให้เกิดประสิทธิภาพ

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขสถานการณ์ฝุ่นละออง
ขนาดเล็ก (PM 2.5) ที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน
จึงขอให้จังหวัดดำเนินการเพื่อกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว
ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

๑. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชี้แจง แนะนำ ทำความเข้าใจแก่ประชาชน ให้ตระหนักถึง
สถานการณ์และอันตรายของฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันอย่างทั่วถึง

๒. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่กับผู้กระทำผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๕ ได้กำหนดให้การกระทำใด ๆ ที่เป็นเหตุให้เกิดกลิ่น
แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใดอันทำให้เสื่อม
หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง
หรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุดังกล่าวถือว่าเป็น "เหตุรำคาญ" ซึ่งการเผาต่อซังข้าวหรือพืชไร่
และการเผาป่าที่ทำให้เกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก เขม่า เถ้า อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณ
ใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบเหตุ ถือเป็นกรก่อเหตุรำคาญ โดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญได้ ดังนี้

(๑) ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะหรือสถานที่ของเอกชน
รวมทั้งมีอำนาจเข้าระงับเหตุรำคาญนั้นด้วย ตามมาตรา ๒๖

/๒) กรณีที่มีเหตุ ...

(๒) กรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ เช่น ทำให้เกิดกลิ่น ฝุ่นละออง เขม่า หรือฝ้าในที่หรือทางสาธารณะจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้เป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อเหตุรำคาญดังกล่าวระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญนั้นได้ภายในเวลาอันสมควร ถ้าเห็นสมควร เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถกำหนดในคำสั่งให้ผู้นั้นกระทำโดยวิธีใด ๆ เพื่อระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญดังกล่าว หรือกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในอนาคตก็ได้

เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นพบว่ามีการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นดังกล่าว และเหตุรำคาญนั้นอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องเข้าไประงับเหตุรำคาญนั้น โดยจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญนั้นขึ้นอีก ซึ่งบุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรืออาจก่อให้เกิดเหตุต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้เข้าไปดำเนินการ ตามมาตรา ๒๗

ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นข้างต้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๗๔

(๓) กรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่ของเอกชน เช่น การจุดไฟเผาต่อซังข้าวฟ่างหรือเผาป่าในที่ดินของตน เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ระงับเหตุรำคาญในเวลาอันสมควร และถ้าเห็นสมควรก็สามารถกำหนดวิธีการใด ๆ ให้ผู้นั้นปฏิบัติตามเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้นได้ หรือกำหนดวิธีการป้องกันมิให้เหตุรำคาญเกิดขึ้นอีก กรณีที่ไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นดังกล่าวเจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถเข้าไประงับเหตุรำคาญนั้นได้ โดยอาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญนั้นขึ้นอีก ทั้งนี้ ถ้าเหตุรำคาญเกิดจากการกระทำการละเลย หรือยินยอมของเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นก็ต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นด้วย ตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

ถ้าเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในสถานที่ของเอกชนอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจออกคำสั่งห้ามมิให้ใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นได้ ตามมาตรา ๒๘ วรรคสาม

ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นข้างต้น โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๗๔

(๔) กรณีเป็นเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นเป็นบริเวณกว้างจนก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจประกาศกำหนดให้บริเวณนั้นเป็นพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ ซึ่งจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด ตามมาตรา ๒๘/๑

/ผู้ฝ่าฝืน ...

ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศดังกล่าวมีโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๗๔

๓. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศเป็นพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ เมื่อปรากฏเหตุรำคาญเกิดขึ้นเป็นบริเวณกว้าง จนก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชน โดยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้

เพื่อให้การดำเนินการของจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอให้จังหวัดแจ้งนายอำเภอ ทุกอำเภอ รวมทั้งแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉัตรชัย พรหมเลิศ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น
โทร./โทรสาร ๐-๒๒๕๑-๙๐๓๖
ผู้ประสานงาน นายธนาวุธ เหล่าเจริญพาณิชย์ ๐๙-๒๒๗๘-๙๗๘๒

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ
พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ เพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถควบคุมและแก้ไขปัญหาเหตุรำคาญที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสุขภาพของประชาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘/๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“เหตุรำคาญ” หมายความว่า เหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

“พื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ” หมายความว่า พื้นที่ที่ปรากฏเหตุรำคาญเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนจนก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนจำนวนมาก และครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง โดยต้องมีลักษณะเป็นพื้นที่ที่มีสถานประกอบกิจการใด ๆ หรือการกระทำใด ๆ ที่เป็นแหล่งกำเนิดของเหตุรำคาญนั้น มากกว่า ๑ แหล่งขึ้นไป

“สภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน” หมายความว่า สภาพของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพ หรือเคมีที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของประชาชน และหมายความรวมถึงสภาวะที่ไม่ทำให้เกิดการรบกวนต่อความเป็นปกติสุขของประชาชน

ข้อ ๔ เมื่อปรากฏว่ามีเหตุรำคาญเกิดขึ้นเป็นบริเวณกว้างจนก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุข ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นประกาศกำหนดให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ

ข้อ ๕ การประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ ต้องมีองค์ประกอบ ๓ องค์ประกอบ ดังนี้

(๑) มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในพื้นที่นั้น

(๒) แหล่งกำเนิดเหตุรำคาญตาม (๑) ทั้งที่เป็นสถานประกอบกิจการ หรือการกระทำใด ๆ ต้องมีจำนวน มากกว่า ๑ แหล่งขึ้นไป

(๓) มีประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพหรือผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนในพื้นที่นั้นเป็นจำนวนมาก โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง

ข้อ ๖ หลักเกณฑ์การพิจารณาตามข้อ ๕ (๓) ต้องปรากฏลักษณะบ่งชี้ตัวอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) มีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนหรือสภาวะที่ทำให้เกิดการรบกวนต่อความเป็นปกติสุขของประชาชนที่คาดว่าจะมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในพื้นที่เห็นควรควบคุม

(๒) มีผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือมลพิษอยู่ในระดับที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานกำหนดบ่งชี้ถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่คาดว่าจะมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในพื้นที่เห็นควรควบคุม ทั้งนี้ วิธีการตรวจวัดและค่ามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือมลพิษให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๓) มีผลการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพที่บ่งชี้ถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนหรือปรากฏโรคหรือการเจ็บป่วยของประชาชนที่คาดว่าจะมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่เห็นควรควบคุม ทั้งนี้ วิธีการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพให้ใช้วิธีตามที่องค์การอนามัยโลกกำหนดหรือวิธีอื่นที่กรมอนามัยกำหนดหรือเห็นชอบ

ข้อ ๗ ขั้นตอนในการประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญ สภาพพื้นที่ที่เกิดเหตุ ขอบเขตบริเวณพื้นที่เกิดเหตุรำคาญ และผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน

(๒) วิเคราะห์ สรุปผล และประเมินสถานการณ์ปัญหาเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่เห็นควรควบคุม

(๓) พิจารณาข้อมูลเบื้องต้นว่าสมควรประกาศเป็นพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญหรือไม่ โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ต้องพิจารณาองค์ประกอบตามข้อ ๕ และลักษณะบ่งชี้ตามข้อ ๖

(๔) กรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าเป็นเหตุรำคาญตามเกณฑ์ ข้อ ๕ และข้อ ๖ ให้ประกาศเป็นพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ และในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่ายังไม่สมควรประกาศเป็นพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ ให้ดำเนินการระงับเหตุรำคาญตามมาตรา ๒๗ หรือ ๒๘ แล้วแต่กรณี

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการป้องกันระงับเหตุรำคาญในพื้นที่ที่ประกาศควบคุมเหตุรำคาญ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยขอบเขตพื้นที่ที่เห็นควรควบคุม ประเภทสถานประกอบกิจการ หรือการกระทำใด ๆ ที่ต้องควบคุม และมาตรการป้องกันหรือระงับเหตุรำคาญ ทั้งนี้ อาจให้สถานประกอบกิจการหรือผู้ก่อเหตุรำคาญรายงานผลการดำเนินงานตามประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญได้

(๖) ปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สถานที่ทำการของราชการส่วนท้องถิ่นและบริเวณที่จะกำหนดเป็นพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ และแจ้งให้สถานประกอบกิจการหรือผู้ก่อเหตุรำคาญหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญในพื้นที่ประกาศควบคุมเหตุรำคาญรับทราบและถือปฏิบัติ

(๗) ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการติดตาม กำกับ การดำเนินการของสถานประกอบกิจการหรือผู้ก่อเหตุรำคาญให้เป็นไปตามประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ

(๘) กรณีที่เหตุรำคาญในพื้นที่ตามประกาศได้ระงับจนไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นประกาศยกเลิกพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญนั้นโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๘ การประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญและการประกาศยกเลิกพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดไว้ในท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

ปิยะสกล สกลสัตยาทร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข